

Apžvalga

Nr. 65

SEŠTADIENIS, 1946 M. SPALIO 26 D.

II metai

PASAULIO TRAGEDIJA

REIKŠMINGA ATTLEE KALBA PROF. S-GŲ KONGRESE

Londonas, X. 25. Braitone vykstančiame D. Britanijos profesinių s-gų federacijos kongrese vakar min. pirm. C. Attlee pasakė politinę kalbą, kurioje palietė daugiausiai D. Britanijos ir Sovietų S-gos santykius.

Ignoracijos ir įtarimų siena mus skiria nuo Sovietų S-gos, pradėjo C. Attlee. Rusų tauta neturi jokios žodžio laisvės, ji nežino kas dedasi už jos valstybės ribų, nežino likusio pasaulio nuomonės. Sovietų laikraščiai užsienio žinias komentuoja fantastiškiausiu būdu. Ten netoleruojama žmonių draugystė. O tatal yra nepaprasta tragedija pasaulio politinėje situacijoje.

Toliau min. pirm. pažymėjo, kad sovietai mielai kišasi į viso pasaulio darbininkų reikalus ir juose stengiasi sukelti judėjimus prieš jų vyriausybes. Mes norime suprasti rusus, mes tikime, kad visa ta politika pasikeis.

Kalbėdamas apie demokratijos sąvoką, Attlee pareiškė, kad demokratijos sąvoka dažnai panaudojama piktam. Demokratija dažnai norima pridengti komunistų diktatūrinį viešpatavimą ir pateisinti komunistinius smurto aktus. Taip pav. Graikijoje, kalbėjo Attlee, parlamento rinkimai vyko tarptautinėje priežiūroje ir juos pravedant nebuvo prasilenkta su demokratiniais principais. Tačiau, jei ten nepavyko laimėti komunistams, jie buvo apskelbti nedemokratiškais, o rinkimus laimėję — fašistais. Visi, kurie nepriima iš komunistų partijos įsakymų, laikomi fašistais. Atrodo, jei trūktų komunistų partijos, pasaulyje būtų tiksliai fašistai, ironizavo Attlee. Anglijos kompartija nuolat po la vyriausybę ir, ką ji nedaro, jų akimis žiūrint, viskas yra blogai. Britų politika užjūrio kraštuose jų buvo aiškinama imperializmu. Mes atidavėme Togo, Kamerūną, suteikėm nepriklausomybę Transjordanijai, Sirijai. Mūsų nauja politika Indijoje buvo viso pasaulio, tik ne komunistų suprata. Tą politiką kraštai, kur nėra žmogaus laisvės, aiškina kitaip.

Mes turime dėti pastangas, kad JTO susilauktų pasisekimo. Vyriausybė prašo taip pat paramos praveisti krašto viduje jos socialinę politiką, baigė Attlee.

Pirmininkaujantis Attlee patikino vyriausybę absoliučia visų dirbančiųjų parama.

GRUBIAI ELGIASI

Maskva, X. 25. TASS praneša iš New Yorko, kad amerikiečių policija grubiai elgiasi su JTO suvažiavimui atvykusiais atstovais, o ypač su sovietų delegacijos nariais.

RUMUNIJŲ VYKSTA KRATOS

Londonas, X. 25. Rumunijos opozicinės valstiečių partijos vadų butuose buvo padarytos nuodugnios kratos.

GINČAI DĖL VETO TEISĖS

PIRMASIS JTO POSĖDIS NEW YORKE

New Yorkas, X. 25. Vakarijau įvyko pirmas JTO suvažiavimo darbo posėdis.

Jame pasakė trumpą kalbą JTO gen. sekretorius Trigrė Lie. Be bendrų frazių apie taikos kūrimą ir JTO uždavinių jis prisiminė Nuernbergo teismą ir pareiškė, kad tas teismas rodo, jog ateity visai agresinio karo nusikaltėliai už savo nusikaltimus sumokės savo gyvybėmis. Toliau jis reikalavo, kad Nuernbergo teismo principai būtų priimti tarptautiniu įstatymu.

Meksikos užs. reik. ministras Najera pasisakė prieš veto teisės piktam panaudojimą ir reikalavo atimti iš didžiųjų valstybių tą teisę. Jis tvirtino, kad ta teisė tikrai suparaližuoja JTO darbą. Toliau jis pasiūlė JTO pastatyti nepriklausomus radijo siųstuvus skleisti teisingas žinias visame pasaulyje.

Siandieniniame pagrindinės komisijos posėdyje Vyšinskis reikalavo išimti iš darbų tvarkos Australijos ir Kubos pasiūlymą plenumui apsvastyti veto teisės atėmimą ar susiaurinimą. Vyšinskis pareiškė nenorį pasakyti šio savo reikalavimo motyvų pabrėždamas, kad smulkus paaiškinimas patieks atitinkamu laiku. To-

CHURCHILLIS IESKOS TIESOS

Londonas, X. 25. Šiandien britų Zem. Rūmuose ministras Mc Neal, atsakydamas į užvakarykštį Churchillio paklausimą apie 200 sovietų divizijų sovietų okupuotose kraštuose, pareiškė, tikrai nežinaš kiek ten esą sovietų divizijų ir koks jų kovingumo paruošimas. Jis tikrai pabrėžė, kad tuose kraštuose sovietų kariuomenės esą labai žymūs kiekiai. Jis dar pridūrė, kad tam tikruose rajonuose imasi tam tikrų militarinų priemonių ir ten labai stiprinasi. Tada galima paaiškinti gynybai pasiruošimus.

Tačiau Churchill pareiškė, kad jis nepatenkintas tokiu atsakymu į klausimą, kuris liečia 2,5 milijono gerai ginkluotų sovietų karių. Toliau jis pasakė: „Neatsakykite išsisukinėjančiais atsakymais nes mes rasime būdų sužinoti tiesą.“

liau Vyšinskis kalbėjo, kad JTO pagrindas yra didžiųjų valstybių bendradarbiavimas ir veto teisės atėmimu gali būti suduotas lemiantis smūgis tai jaunai organizacijai. O JTO atsakomybė yra didelė.

D. Britanijos atstovas pareiškė pritarius Vyšinskio pareikštiems principams, tačiau veto teisę sumažina JTO autoritetą, o tatal turi didelę reikšmę JTO atečiai ir dėl to tas klausimas turi būti persvarstytas.

JAV atstovas pabrėž reikalingumą tą klausimą apsvastyti JTO pilnaties suvažiavimui.

Tada Vyšinskis atsiėmė savo reikalavimą išimti iš darbų tvarkos veto teisės klausimo svarstymą.

NEBUS SUMAŽINTA KARIUOMENĖ

New Yorkas, X. 26. Gen. Eisenhoweris, kuris po savo inspekcinės kelionės Europoje grįžo į JAV, vakar spaudos atstovams pareiškė, kad dabartinės amerikiečių kariuomenės igulos nebus sumažintos. Kiekvienas ten esantis kareivis, pareiškė Eisenhoweris, šiuo metu ten yra būtina reikalingas.

TRUMANAS

PRAŠYS PRIIMTI DP

New Yorkas, X. 25. JTO suvažiavimo inauguracinėje kalboje prez. Trumanas tarp kitko pareiškė, kad jis artimu laiku kreipsis į kongresą prašydamas įsileisti į JAV tuos asmenis, kurie dėl religinių ar politinių persekiojimų nenori ir negali grįžti į savo tėvynes. Jis taip pat prašys Kongresą paskirti lėšų tarptautinei tremtinių organizacijai (JRO).

SOVIETAIS IŠVEŽA 7000 DARBININKŲ

Londonas, X. 26. Vakarijau buvo susirinkusi posėdžio sąjungininkų komendantūra apsvastyti sovietų vykdomą per prievartą vokiečių darbininkų deportavimą į Sovietų S-gą. Tačiau paaiškėjus, kad tokia deportacija vyksta ne vien Berlyne, komendantūra yra nekompetentinga to klausimo svarstyti ir tam reikalui ateinančią savaitę susirinks Vyr. Kontrolinė Taryba Berlyne.

Vokietijos britų zonos vokiečių telegr. agentūra DPD praneša, kad išvežamų į Sovietų S-gą darbininkų skaičius siekia 7000. Jie išvežami iš Jenos, Hallės, Chemnitzo, Dessau ir Berlyno. Išvežamiems darbininkams prieš išvykstant pareiškama, kad yra išvežami į TSRS fabriki, kuriuose jie dirbo ir dėl to jie turi vykti. DPD žinioms, atvykus jiems į TSRS, jie turės pasirašyti 5 metams darbo sutartis ir bus atlyginami bei traktuojami kaip sovietų kvalifikuoti darbininkai.

DPD taip pat praneša, kad vakar Berlyne, sovietų sektoriuje sovietų sunkvežimiai nesekmingai gaudė darbininkus deportacijai.

AGITAVO BE LEIDIMO

Londonas, X. 25. Ryšy su įvykiu Blomberge (britų zonoj vokietijoje), britų kariniai organai ir UNRRA vadovybė paskelbė bendrą pareiškimą, kuriame sakoma:

Įvykio dieną į pabaltiečių DP stovyklą atvažiavo automobilu trys sovietų karininkai ir be leidimo, niekieno neatsiklause, pradėjo DP agituoti grįžti į tėvynę. Tą agitaciją DP reagavo, nedraugingais šūkais ir švilpimais. Tada karininkai susėdė į automobilį išvažiuoti. Jiems išvažiuojant, į jų automobilį pasipylė akmenys ir netoliese nuo jo buvo numesta rankinė granata, kuri sprogsi sužeidė vieną DP ir du vokiečius. Įvykį tiria.

PAKARTAS PROTEKTORIUS

Praha, X. 24. Šiandien specialaus karo teismo Prahoj buvo nubaustas mirtimi buv. Bohemijos-Moravijos protektorius Kurt Daluge. Prieš pakartant, jis mėgino nusižudyti perkąsdamas savo arterijas.

TOL. RYTUOSE KARAS

Kinijoje tebesiaučia nepasibaigiantis pilietinis karas, kuris Kiniją suskaldė į dvi stovyklas: Kuomintangą ir komunistų. Prieš keletą dienų Kalgano provincijoje vyriausia komunistų būstinė paskelbė per radiją pagalbos prašymą „130 milijonų kiniečių komunistų apsiginkluokite pilnam pilietiniam karui“ ir buvo paskelbtas mobilizacijos įsakymas Kalgano ir Yenano provincijose. Tokį pat įsakymą prieš kiek laiko paskelbė ir Kuomintangas savo valdomose provincijose.

Kalgano provincija stovi kelyje tarp vidinės ir išorinės Mongolijos ir geriausiame susisiekiame su Sovietų S-ga. Ir ten be pavoliovos dabar dunda patrankos tarp vyriausybės ir komunistų kariuomenių.

38 respublikos metinių proga Čankaiškas kvietė komunistus atsisakyti smurto ir drauge su kitomis partijomis dalyvauti parlamente. Tą kvietimą komunistai atmetė, lygiai kaip ir generolo Marshall pasiūlymą padaryti dešimties dienų paliaubas. Nežiūrint, kad gen. Marshallo pasiūlymas nepasisekė, šis amerikiečių tarpininkas ir toliau lieka Kinijoje. Taip pat nieko negirdėti apie amerikiečių kariuomenės iš Kinijos atitraukimą, nors ta kariuomenė yra išvesta iš kautynių sričių.

Komunistų atsisakymas priimti vyriausybės bei amerikiečių pasiūlymą remiasi atmetimu reikalavimo sustabdyti vyriausybės kariuomenės žygiavimą į Kalgano provinciją. Kalganas ir Yenanas yra pagrindinės komunistų atramos bazės šiaurinėj Kinijoje. Tačiau vyriausybės kariuomenė turi pagrindinį tikslą — svarbią geležinkelio liniją palimti savo rankas ir komunistus visiškai izoliuoti nuo Sovietų S-gos.

Tuo tarpu Mandžūrijoj viešpatauja ramybė. Kol Šiaurinėj Kinijoj nepaaiškės situacija, nemanoma, kad Mandžūrijoj prasidėtų kariniai veiksmai.

Naujame, plataus masto pietiniame kare yra išryškėję du frontai: Nanking ir Yenano. Ištiesa metų eilę trukusi idėjinė kova tarp Kuomintangą ir komunistų perėjo į atviro karo formą. 1926 metais Čankaiško pergalė karo lauke galutinai nukreipė komunistus prieš Kuomintangą ir nuo to laiko jie su ginklu rankoje kovoja su Kuomintangu. Lemiančiose kautynėse 1935 metais komunistai pasitraukė į Šensi ir ten, toli nuo Nankino įtakos orbitos, įkūrė Yenano vyriausią būstinę.

Naujiems susitarimo tarp komunistų ir Kuomintangą mėginimams skersai kelio atsisotjo japonų pradėtas karas prieš Kiniją. Prisidengę ben-

dra kova prieš japonus, komunistai tarpusvių kautynių pertrauką išnaudojo palimti savo įtaką ir užviešpatauti naujas teritorijas Hopei, Honan, Santung, Suiyaun provincijose. Japonijos kapituliacija 1945 metais komunistams padovanojo milžiniškus kiekius modernių ginklų ir karo medžiagos.

Šiomis tvirtomis pozicijomis šiandien remiasi komunistai ir su nepasitikejimu žiūri į naują bendradarbiavimą su Čankaiško Kuomintangu, ypač kad savo užnugary jaučia didelę galybę — Sovietų S-gą.

Kinijoj stacionuojanti amerikiečių kariuomenė į ten vykstančius karo veiksmus nesikiša. Ji laukia, kada priblės broližiško karo aistros ir ji galės apiešti Kiniją ir užleisti vietą pirkliams. Tačiau sunku pasakyti, kada tie lūkesčiai išsipildys, nes Kinijos pilietinis karas nerodo žymių sumažėti, priešingai — jis plečiasi ir igauna naujas, tarptautiškai reikšmingas proporcijas. Amerikiečių didžioji spauda jau nebe pagrindo ima būkštauti, ar Kinijoj besisibuojančio karo sukurtą situaciją nesugrąsis taip sunkiai ir vargingai lipdomo pasaulio pastovios taikos pastato. (b)

VANDENBERGAS KALBA

Pastaruoju metu dažnai pareiškiami: „karas nėra neišvengiamas“. Sen. Vandenbergas, dalyvavęs vadinamoje Taikos konferencijoje, itakingas JAV politikas, taip pat neaplenkė to žodžio. Idomi bus jo laikysena, kai Senatas neratifikuos tariamų taikos sutarčių.

Maskvos radijas nekartą yra pareiškęs, kad JAV biudžetas nepaprastai išpuštas, nes jis tarnauja karui paruošti. Vandenbergas gi kalba: „Taika pareis nuo sugyvenimo orientalinio komunizmo ir vakarinių demokratijų. JAV viską padarė, kas įmanoma ir suderinama su jų garbe, saugumu ir idealais. Apie Sovietus to negalima pasakyti. Maskva yra nekartą apjuodinus kitų veiksmus“.

Vandenbergo išmanymu, dabartinės sąlygos nėra palankios taikai sukurti. Dabartiniu metu esą „daugė ženklių, kurie rodo esančius nesusi-pratimus tarp JAV ir TSRS. „JAV neieško jokių teritorinių laimėjimų, bet taip pat pageidautų, kad kai kas nesiektų sukurti bolševikinio pasaulio“.

Jis pabrėžia, kad amerikiečiai nenorėtų pavartoti jėgą prieš Sovietus. „Bet reikia kartą atvirai nurodyti, kad nuolatinis mūsų teisių ir idealų pažeidimas neveda į taiką. Muenchene nesukurta taika“.

SUĖMIMAI LENKIJOSJE

Reuteris praneša, kad daugelis Mykolaičiko vadovaujamų ūkininkų partijos asmenų yra suimti. „Manchester Guardian“ korespondentas iš Varšuvos praneša, kad minėtos partijos dienraščio vyr. redaktorius Zigmas Augustynski ir partijos spaudos ir propagandos vadovas Baginski yra suimti. Tarp suimtųjų yra minimas Mierzva, partijos generalinio sekretoriaus pavaduotojas.

Sąryšyje su šiais areštais Varšuvos radijas pradėjo ypač aštriai pulti Mykolaičiką, kad jis bendraujas su slapta veikiančiais teroristais.

Šių suėmimų metu komunistų partija ir vyriausybė panaudoja visas priemones, kad pagaliau palaužtų Mykolaičiko vadovaujamą ūkininkų partiją, kuri vienintelė liko opozicijoje.

PASAULIS BĮJO NAUJŲ GINKLŲ

New Yorkas, X. 23. Šiandien į New Yorką atvykęs Pietų Afrikos min.pirm.marš. Smuts spaudos atstovams pareiškė: Pasaulis nenorį girdėti žodžio karas, pasaulis bijo naujų ginklų, naujų mokslinių išradimų ir naujų karinių patyrimų ir dėl to JTO suvažiavimas yra ypatingai svarbus.

Senatorius pilnai sutinkas su Rooseveltu, kai kalbama apie Atlanto nuostatus ir JTO, nes tai esanti vienintelė pasaulio viltis. Vokietija ir Austrija yra Europos painiavų raktas. Vokietijoje sunki padėtis būsianti tol, kol ji bus padalyta į keturias sritis. O jos sujungimas yra labai sunkus dėl Prancūzijos ir Sovietų nusistatymo.

Ar respublikonų senatoriaus šie žodžiai yra artimi taikai?

Senatorius Conalli nurodo, kad Europa yra reikalinga Vokietijos turtų. Ateityje Vokietija vadovaus Europos ūkiniam gyvenimui.

Su ypatingu įkarščiu Byrnes bendradarbis kalba apie Jugoslaviją ir Triesto opą: „Mes nenorėtume atkurti Fiumes netvarką. Jei Saugumo Taryba negalės įgyvendinti taikos sutarčių savomis pajėgomis, ji gali kreiptis į D. Britaniją. JAV ir kai kurias kitas galybes, kurios ją paremtų ginkluotomis kariuomenėmis“.

Italijos sutartis tik tuo būdu galės būti įgyvendinta.

W. Lippmann straipsnyje: „Preventyvinis karas neįmanomas“ dėsto: „Defensyvinė sąjunga, nukreipta prieš Maskvą, automatiškai bus sukurta, kai Sovietai įsigis atominę bombą. Stalino politikos

Suirutė Kinijoje

Komunistų partijos vadovybė Jenane atmetė Čankaiško naują siūlymą pradėti derybas. Komunikate kiniečių komunistų partija praneša: „Komunistų partija konstatuoja, kad visos sutartys, pasirašytos per pastaruosius keturiolika mėnesių, yra nevykdomos. Todėl dabar nėra prasmės pasirašyti sutartį, kuri rytdieną nebus verta popieriaus. Amerikiečių kariuomenės neatitraukimas iš Kinijos nerodo, kad ji nuoširdžiai norėtų taiką grįsti demokratine santvarka“.

Si žinia pavaizduoja tik tai, kad Kinija kariauja. Sanchajuje neramumai ypač įjautri- no amerikiečius, nes iš to uosto palaikomi ryšiai su Manila ir naujoju britų centrinio uosto Hongkongu. Suprantamos gen. Marshall pastangos Kiniją nuraminti, kad JAV galėtų pradėti nuolatinę ir saugią prekybą. Amerikiečiai ir britai turi planus Kiniją ūkiškai atkurti, bet tie jų planai atsiduria į dabartinę tikrovę ir Sovietų planus Kinijoje.

ĮZEISTA SOVIETŲ MISIJA

Maskva, X. 25. Sovietų karinė misija, susidedanti iš trijų karininkų, lankėsi Blombergo be tėvynės asmenų stovykloj (anglų zonoj Vokietijoje). Ten stovyklaujančių fašistų ji buvo įvairiais būdais žodžiais plūstama į tai visiškai nereaguojant ten buvusių anglų majoro ir UNRRA direktoriaus. Pagaliau fašistai misijos automobilius apmėtė akmenimis ir į vieną jos automobilių buvo mesta rankinė granata, kuri sprogo už kelių metrų nuo mašinos. Buvo iš visko matyti, kad fašistiniai elementai tai akcijai prieš karinę misiją, iš anksto netrukdomai ruošėsi.

Karinė misija britų kariuomenės organams įteikė griežtą protestą.

pagrindinis bruožas laukti, iki bus pagamintas atominis ginklas. Kai tą ginklą jis turės, didžiosios galybės susiburs, nes niekas nenorės būti atominio karo auka“.

Anksčiau Lippmannas jau nekartą prašė pro šalį. Šiuo samprotavimu jis neabejotinai dar kartą tai daro, nes Kremlui turint atominį ginklą, bet kurios defensyvinės sąjungos bus beprasmės, kaip obels žydėjimas rudens metu.

Štai kodėl jis tame pačiame straipsnyje staiga persimeta į kitą linkmę: „Vienintelė veiksminga politika — organizuoti sąjungą ideologiniam kryžiaus karui vesti pasaulio keturiuose kampuose. Sovietus priverstų derėtis mūsų karinių jėgų telkimas Viduržemėje ir Vakarų Europoje“.

G. G.

SVETIMOSE VIRŠŪNĖSE

J. MIKUCKIO NAUJOJI
POEZIJOS KNYGA

Juozas Mikuckio eilėraščių knyga, 95 pusl., tiražas — 200 egz. Išleista 1946 m. Braunšveige. Knygos nei leidykla nei kaina nepažymėta, nes ji išleista autoriaus privatiems reikalams — bičiuliams apdovanoti. Poetui leidus, čia nors trumpai supažindinsime platesnį skaitytojų būrį su jo naująja kūryba.

Knyga išleista kukliai, bet daro malonų įspūdį.

Juozas Mikuckis su pirmąja knyga debiutavo dar prieš pirmąjį pasaulinį karą, tad yra seniausios dar gyvos mūsų poetų kartos atstovas. Ši knyga, jei neklystu, poeto yra šeštoji. Jo debiutas tada buvo tikras saulės švystelėjimas ankstyvą ir vėsų rytmetį. Ir jis neišblėso po pirmo švystelėjimo: su kiekviena knyga vis karščiau kaitino savo elegiškomis dainomis apie mylinčią širdį. Niekas gražiau už Mikuckį nedainavo apie meilę, niekas jautriau nesudilgino jaunimo svajonių. Nenuostabu tad, kad daugumai jo eilėraščių jaunimas pritaikė melodijas ir paverė juos liaudies dainomis. Kas nežino jo „Sunkaus gyvenimo draugužė“ ir kt., dainuojamų visoj Lietuvoje.

Mikuckis nebuvo platus tematika, neveltui jį kažkas pavadino meilės dainium, bet ką jis kūrė — skambiai, iš širdies ir širdims. Tokį jį mes pažinome ir tokių pat jausmų kupinį imame jo naują knygą, kaip, ėmėme anąsias. Smalsumas buvo juo didesnis, kad daugiau kaip dešimtmetį poeto negirdėjom arba labai mažai — tik paskutiniaisiais metais periodikoje.

Bet randame Mikuckį jau kitoki: platesne tematika, bet blėstančia širdimi. Jo eilėraščiai jau nepabudina mūsų svajonių, nespaudžia ašaros dėl prarastos tėvynės, nepajungia išgyventi kartu su juo subjektyvių apmąstymų.

Poetas anksčiau už mus neteko tėvynės ir jos ilgesys uždėjo antspaudą ant visos jo kūrybos. Po sunkia nostalgijos našta jo lyra tik tarškėdama teskamba, neišduodama naujesnių, jautresnių akordų. Nebuvo Mikuckis ir anksčiau išbaigtos formos meistras, bet tada jo nuoširdumas paslėpdavo poetinius nesklandumus, tačiau dabar tas matyti visai ryškiai.

Tik žvilgtelėkime į posmą iš eilėraščio „Tėvynei“:

Esi prilyginta sveikatai,
Tau metam gyvybes po
[kojų, —
Kandis ir niūrūs kazematai
Negąsdina, kai tau auko-
[jams!
Arba iš „Malda Tėvynei“:
Gal būt, ir nedera tau
[mėstis, —
Nebe maldų — tau reikia
[žygių,

Bet negaliu ilgiau aš delsti —
Nes tu — dievybei man
[prilygus!

Tėvynės ilgesio, siejimosi jos nelaisve ir kovos už ją ženkle yra žymi knygos dalis, bet, esant gerokam skaičiui panašių posmų tai mūsų nei uždega, nei jaudina. Kas teigiama — tai eilėraščių skambumas. Mikuckis moka sueiliuoti, o neretai ir tinkamai išsireikšti. Keleta labiau vykusių posmų čia ir norisi pacituoti:

Aušros belaukdamas brendu
[per naktį,
Per naktį klaikią, naktį
[kurčią . . .
Jau dienos spėjo viltį man
[užplakti.

Kad židinio nebeužkursiu.
(Iš eil. be pavadinimo, 56 pusl.)
Arba štai „Kareivių daina“:

Kuprinėse ne šilko skaros,
Ne auksu lietos juostos:
Mes grįšime nuskurę
I savo krašto uostus.
Sukruvintuose lopuos
Mes slėpsim laisvės skydą —
Nuo Dzūkijos lig kopų
Pasvekins mus išvydę!
Bet jus nelaikit, sesės,
Nei šilko, nei karolių! —
Tik į lankas gimtąsias
Jūs laukit grįžtant brolių!

Daug eilėraščių paskirti moteriai ir širdies išgyvenimams. Bet kad ir kažkaip poetas būtų nuoširdus, — netikime, ir galas. Tai ne širdies balsas, o retorika, dvelkianti dirbtinumu, pastangomis įkalbėti. Kodėl gi taip? Kodėl mūsų jau nebežavi švelnios dainiaus serenados? Vyriausioji priežastis bus bene nostalgia, gražiausias, tyriausias žodžius paverčianti dūsavimu, persunktu padriku plepėjimu. O gal tiesos turi ir pats poetas, sakydamas:

Ziedais viliojusiais pirma
Nelauk manęs vėlai pra-
[žydus!

Ne man gėlėms sagstytas
[skydas,

Kai smilkinius dienų šarma!

Stebėdami periodikoje besireiškiantį poeto produktyumą, mes tikime, kad jam pavyks ištraukti nostalgijos baslį, istrigusį jo poezijos ratuose ir, nežiūrint dienų šarmos, prabilti senaisiais savo rimais. Nors ši knyga ir rodo poeto išblėsimą, bet mes netikime jo pareikšta rezignacija:

Slinko metų nerimo
[grandinė
Ir nudžiūvo rožės jau
[raudonos.

Uždanga. Mes baigiame
[vaidinti

Rėmuos sopulingosios
[madonos . . .

Dabar gi, vertindami šią knygą, pasigendame mums artimo Mikuckio, to širdies dainiaus ir esam priversti pripažinti tiesą: kas nežengia pirmyn, tas žengia atgal. Visiškai sutikdami, kad kūryba — tai nuolatinis veržimasis aukštyn, pastebėsime, jog gausūs pavyzdžiai rodo, kad esamosios tremties sąlygose ši tiesa yra tik liūdesį kelianti svajonė, nes pažangai nėra nė minimaliausių galimų, ir retas rašytojas, kuriam pavyko bent išsilaikyti neslystelėjus atgal, gali didžiuotis. Prisiminę gi Juozą Mikuckį „Pirmuosiuose vainikuose“, tvirtai žengiantį greta Putino, Kiršos ir Binkio, su širdgėla konstatuojame faktą: Juozas Mikuckis slystelėjo!

Balys Gražulis.

STP. ZOBARSKAS KURIA.

Neseniai iš spaudos išėjo du Stp. Zobarsko kūriniai (Savame krašte ir Gandras ir Gandrytė), o dabar tas pats autorius baigė rašyti naują knygėlę vaikams, pavadintą „Riestausio sūnus“. Knygėlę iliustruoja dail. P. Osmolskis.

KULTŪRINĖS
NAUJIENOSDR. E. TURAUSKO STUDIJA
SVEICARŲ ŽURNALĖ.

Zenevoje leidžiamas šveicarų žurnalas „Courier du Continent“ atspausdino plačią Dr. E. Turausko studiją apie Tarybų Sąjungą ir Baltijos valstybes. Pasiremdamas diplomatiniais dokumentais, autorius nušviečia tas priemonės, kurių pagalba Maskva primetė savo valią Lietuvai ir kitoms Pabaltijo valstybėms, plačiai aprašo Lietuvos valstybės santykius su kitomis valstybėmis, išnagrinėja visą santykių su Tarybų Sąjunga eigą iki Dekanozovo atvykimo į Kauną ir atskleidžia Lietuvos aneksijos surežisavimo užkulius.

Prof. Pakšto veiklas. Amerikoje gyvenęs prof. K. Pakštas išleido knygą apie Mažąją Lietuvą, parašytą anglų kalba — „The Problem of Lithuania Minor“. Profesorius duoda istorinę minėtos srities apžvalgą, kalba apie prūsų ir lietuvių tame krašte ir prieina ligi paskutinių laikų. Gale autorius daro išvadą, kad Mažoji Lietuva turi būti grąžinta prie Lietuvos. Šis prof. Pakšto veiklas, be mokslinės pusės, turi ir aktualinę vertę.

Stėpas Zobarskas SAVAME KRAŠTE. Novelės. Išleido leidykla „Patria“ Tuebingene, 1946 m. Tiražas 5.000 egz. 248 psl. Kaina RM 8,—. Rinkinyje yra 18 novelių.

Alfonsas Nyka - Niliūnas
PRARADIMO SIMFONIJOS.

Poezija. Išleido „Patria“ Tuebingene, 1946 m. vasarą. Tiražas 1.000 egz., iš kurių 120 geresniam popierėje. Iliustravo Kazys Janulis. 127 psl. Kaina RM 6,—.

K. Zilinskas

Nekaras prie Nürtingeno

Iš dailės parodos Nuertingene

FILMUI 50 METU

Siemet sukanka 50 metų nuo to momento, kada Anglijoje buvo parodytas pirmas filmas: tamsioji Politechnikos salėje Londone, sidabriname ekrane, keistai tampydamiesi, sujudėjo žmonių šešėliai. Kinų kūdikystės amžiuje žmogaus judesiai drobėje, kurioje nuolat lijo lietus, buvo kapoti, konvulsyvi. Filmai trukdavo vos 10 minučių, ir jau jų pavadinimai („Vaiko pietūs“, „Mūro nugriovimas“) sakė, kad tai būtų naivių pavėkslėlių iš kasdieninio gyvenimo. Didmiesčių kino salėse tilpdavo daugiausia pusantro šimto žmonių. Vaikai, sužavėti, cypdavo, pamatę drobėje pirmą kovojančių filmų didvyrį Broncho Billy, besivejančią banditą. Mergaitės dūsavo žiūrėdamos į gražią Maurice Costello, flirtuojančią ekrane su juodake Florence Turner. Kotrina Williams viena kovojo su keliais alkanais tigrais, ir žmonės lengviau atsidusdavo, pamatę drobėje parašą: „Kovos tęsinys bus parodytas po savaitės“.

SHIRL AGAR?

Ar daug kas žino vardą ponia Shirly Agar? Shirley Temple, kuri penkerių metų amžiaus jau buvo kino žvaigždė, neseniai iškėjo už misterio Johno Agaro. Ji galutinai išbraukė savo vaikystę, net vardą „Shirley“ perdėrėsi į rimtesnį — „Shirl“. Jos vyras irgi nori tapti kino artistu. Ponia Agar pareiškė, kad vyras ir žmona turi verslį ta pačia profesija... Ji dabar jau suaugusi jai aštuoniolika metų, neseniai baigė sukti keletą filmų, iš kurių paskutinis vadinasi „Medaus mėnuo“.

— Iš Bagdado pranešama, kad „British Overseas Airways“ pavedė vykstantiems iš Irako į Meką maldininkams tris keleivinius lėktuvus.

ZARAH LEANDER MĖSKERIOJA

Visi prisimename nepaprastai stambios figūros (ir tuo originalia) filmų artistę Zarah Leander, švedę, kuri nacių laikais buvo vokiečių filmų produkcijos pažiba. Dabar ji įdėdavo ir meškerioja savo dvare netoli Stockholmo. Zarah sakosi užmiršusi, kad ji dar visai neseniai šoko su Nuernbergo proceso žvaigžde N 1 — Goeringu ir vakarieniavo su filmų artistų mėgėju ir žinovu Goebbelsu. Dabar tarybinės administracijos prašoma ji sutiko už didelį atlyginimą dainuoti Berlyno radiofone.

HOLLIWOODAS — KARO UOSTAS.

Holliwoode, Amerikos kino sostinė, gaminami ne vien tik filmai. Didžiulis lėktuvų fabrikas karo metu čia yra pagaminęs 2.500 skraidančių tvirtovių ir daug „Liberty“ tipo laivų. Miestas yra trečias Amerikoje plieno gamybos centras, o kaip karo laivų bazė jis konkuruoja su San-Francisko ir San-Diego.

PRANCŪZŲ RAŠYTOJAS APIE LIETUVĄ.

Zinomas prancūzų rašytojas Jean Maclere išleido nedidelę knygą prancūzų kalboje „Le Rayonnement de la France en Lithuanie“ („Prancūzijos įnašas Lietuvoje“). Tai yra nebe pirmas šio autoriaus knyga apie Lietuvą. Jo knygos „Po pilku Lietuvos dangumi“, „Baltojo raitelio kraštas“, „Lietuvos žmonės ir keliai“ ir „Lietuvių literatūros panorama“ padėjo Lietuvos vardą išpopuliarinti prancūzų visuomenėje. Savo paskutiniame veikalė Jean Maclere rašo apie prancūzų kultūros įtaką Lietuvoje nuo seniausių laikų ir daug dėmesio skiria religinės kultūros klausimui.

TEATRINIS GYVENIMAS

NEW YORKE — PARYŽIUJE — LONDONE

Pirmasis pokarinis teatro sezonas New Yorke davė visą eilę pažymėtinų veikalų, kurių keletas atžymėta premijomis. Iš 79 veikalų pirmoje eilėje paminėtina politinė Howard Lindsay ir Russel Crouse komedija „State of the Union“, kuriai suteikta Pulitzer premija. Sidney Howard 1500 dolerių premija padalinta Garson Kanin už „Vakar gimė“ ir Arthur Laurents už „Drąsulių sodyba“. Ši premija kiekvienais metais skiriama jaunam autoriui už jo pirmąjį veikalą.

Didelį pasisekimą turėjo ne-grų dramos ir operos, kaip „Anna Lucasta“, „Carmen Jones“, Richard Wright romano „Native Son“ inscenizacija ir ypatingai šio autoriaus drama „Gliosisi šaknys“, kurioje paličiama rasių tolerancijos problemos. Pažymėtinos ir dvi

revue: tai „There to make real“ su šokėju Ray Bolger ir „Call me Mister“, lengva pereinamojo iš karo į taikos metų laikotarpio satyra.

— * —

Paryžiaus teatro sezone ypatingai stiprią duoklę atidavė režisieriaus ir aktorius Louis Jovet, vokiečių okupacijos metu su savo trupe pasitraukusio į pietinę Ameriką, teatras „Athenee“. Sugrįžęs į šį seną savo teatrą Louis Jovet davė pažymėtiną Jean Giraudoux dramos „La Folle de Chaillot“ pastatymą, po kurio sekė Moljero ir Paul Claudels veikalai, statyti P. Amerikoje ir ten turėję didelį pasisekimą. Montparnaso teatre rež. Batys pastatė Musset „Lorenzaccio“ ir nemirštamą Sekspyro komediją „Priešgynų su-tramdymas“. Hebertot teatras

Paulius Jurkus

PELYTĖS

Vidunaktį aš pabundu,
Grindyse pelės bėginėja,
Gal ieško duonos trupinių,
Gal čia pažaist suėjo.

Ir mėnesienoje matau:
Kaip linksmos šoka jos ratelį,
Kaskartą skriedamos smagiai
Ir man mojuodamos kojelėm.

Paskui ant stalo kaip matali
Pašoka josios lyg papaike;
Tuoj čėža popieriaus lankai: —
Jos ēda mano meilės laiškus.

Kur buvo ašarom griaužiom
Sulietu puslapiai mergaitės,
Ten užkandžiauti gera jom
Ir mūs šventąja meile žaisti.

Paskui suranda jos lapus,
Kuriuos rašau prasmės romaną.
Sustoja visos ten ratu
Ir uostinėdamos kikeną.

Viena, pamerkusi draugėm,
Tuoj rašalinėn — uodegytė,
Ir ima didelėm raidėm
Per visą puslapį rašyti:

„Niekai — niekai niekai — niekai...“
O kitos, šokdamos aplinkui
Sulieto lapo pakraščiais,
Pakaustytais batukais trinksi.

Staiga sustoja siautime
Ir radę akinius manuosius,
Jos žiūri baukščios į mane:
Ar aš ramiai, ramiai išsiuos.

O aš — nusijuokiu smagiai,
Sudrumstęs tylų namo miegą:
Pelytės popieriais, laiškais
Į tamsumas vikriai nubėga.

davė Albert Camus „Caligula“ ir sezono pabaigai amerikiečio rašytojo John Steinbeck romano „Men and Mice“ inscenizaciją.

Nežiūrint į gausius eilinius pastatymus, teatrai per visą sezoną buvo perpildyti, ir tai rodo, kad Paryžius pamažu grįžta vėl į senąjį prieškarinį gyvenimą.

— * —

Londono teatrų repertuaras yra beveik tas pats, kaip ir prieškariniais laikais. Statomi garsūs klasikiniai ir geri modernūs dramaturgai. Vengiama eksperimentų. Balinės suknios ir frakai pagaliau išimti iš čemodanų, kuriuose jie buvo supakuoti nuo 1939 m. rugsėjo 3 dienos. Teatrų foyer vietose prancūziškų kvėpalų dvelkia aiškus kandžių miltelių kvapas. Londone yra daugiau kaip 60 teatrų (neskaitant klubinių teatrų ir varietė), kuriuose spektakliai vyksta kasdien, išskyrus sekmadienius. Kas nori pamatyti Sekspyro „Henriko IV — ojo“, Shaw „Didvyrių“ ar Čechovo „Dėdės Vanios“ pastatymą, turi bilietus užsisakyti prieš mėnesį... Nepaprastu pasise-

kimu naudojasi Sekspyras: praeito sezono pabaigoje Londono scenose išsyk ėjo net septyni jo veikalai. Iš garsiųjų autorių daugiausia eina Shaw, Somerset Maughamo ir Noelio Cowardo pjesės. Pastarasis yra dramaturgas, kompozitorius, filmų režisierius ir artistas kartu.

ARBIT BLATAS?

Viename prancūzų žurnale, tarp daugybės skelbimų apie meno parodas, teko užtikti pranešimą, kad š. m. spalio 15–29 d. Paryžiuje įvyksta paroda dailininko vardu Arbit Blatas. Be abejo, tai bus tas pats Kauno žydas Arbitblatas, kuris savo metu buvo atidaręs moderniosios tapybos galeriją Kaune, prie Iguolės bažnyčios. Idomu pažymėti, kad jis išlaikė prie savo pavardės lietuvišką galūnę „as“, o pačia pavarde, matyt, kad lengviau būtų ištarti, perskėle į dvi dalis, taip, kad pirmąją dalį galima net palaikyti vardu. Kaip Arbitblatui sekasi Paryžiuje, nežinia, bet tur būt, neblogai, nes jo paroda vyksta Paryžiaus rajone, pargarsėjusiame savo prabanga-

IS AMERIKOS LIET. SPAUDOS

JAV SPAUDA APIE LIETUVIŲ POGRINDŽIO KOVĄ LIETUVOJE

„Naujienos“ rugsėjo 16 d. numeryje skelbia tokias iš Lietuvos gautas žinias:

„NKVD pradėjo Lietuvoje milžinišką valymo akciją. Kelių valsčių srityj. siautė apie 15.000 enkavedistų. Zuvo Rinktinės Vadas, keli štabo nariai, gailėtingoji sesuo-viso 15 partizanų. Rusų nuostoliai—apie 40.

Rusai sudegino 15 ūkių. Užmušti lietuviai gulėjo sužaloti ir nuogai išrengti Prienu ir Šilavoto rinkose“.

Toliau laikraštis rašo: „Mus pasiekė pluoštas žinių iš Lietuvos apie kovą, kurią veda patriotiški partizanai prieš bolševikus, okupavusius Lietuvą. Nors sovietų valdžia laiko okupuotame krašte 300.000 raudonarmiečių ir skaitlingus NKVD būrius, bet kova dėl krašto laisvės tebeina ir dargi plečiasi, kadanęgi į kovotojų eiles stoja vis daugiau jaunimo.

Lietuvos partizanai leidžia slapтус laikraščius. Dviejų laikraščių pavyzdžiai pasiekė „Naujienų“ redakciją. Vienas laikraštis vadinasi „Kovos Keliu“, jo pirmas numeris išleistas 1946 kovo 27 d., o antras vadinasi „Laisvės Varpas“, jo gautas 5 nr. Pirmojo laikraščio fotografinis atvaizdas yra pirmame šių „Naujienų“ numerij. Jame atspausdintas šūkis „Lietuva lietuviams! Laikraščius leidžia Laisvės Kovotojų Sąjunga“.

Žinios apie Lietuvos partizanų veikimą pasiekė ir didžiuosius angliškus JAV laikraščius. Chicago „Tribune“ ir „Herald American“ gavo jų iš asmenų, kurie neseniai slapta iš Lietuvos atvyko į Angliją.

Tribune, kurie įsidėję visą eilę straipsnių, pasiremama vieno jų informuotojų pasakojimu, rašo, kad bolševikų žvalgyba be galo žiauriai elgiasi su partizanais ir su žmonėmis, kuriuos įtaria, jog jie turi ryšius su partizanais“.

Iš Veiverių miestelio pranešama: „Veiverių miestelyj NKVD būrys, sugavęs mūsų kovotojus, tempė jų lavonus gatvėmis ir atitempė į rinką. Tenai enkavedistai šlykščiausiai subiaurojo lavonus. Ukmėrgės mieste NKVD kareiviai nutvėrė jauną merginą, nurengė ją ir užstundė šunimis, tikėdamiesi, kad ji išduos partizanus, apie kuriuos ji nežinojo nieko“.

Pogrindžio laikraščiai rašo, kad Lietuvos partizanai, gindami savo krašto laisvę ir teises, kovoja tuo pačiu laiku už viso pasaulio idealus, kuriuos skelbia vakarų demokratijos. Vienaime straipsnyje, kuris įdetas „Laisvės

Varpan“, skaitome: „Kasdien mes kenčiame bolševikiško priešo žiaurumus, mokėdami mūsų brolių krauju ir šaukmais nekaltų žmonių, kurie žudomi ir deportuojami. Kažin ar pasaulis žino apie mūsų vargus ir mūsų sunkią ir didvyrišką kovą už žmonijos teises ir laisvę. Kiekvienas lašas pralieto kraujo mūsų kovoje prieš bolševizmą yra auka ne tikai už Lietuvos laisvę, bet taip pat ir už viso pasaulio laisvę. Mes esame pirmose fronto eilėse, prysakinis būrys kovoje prieš bolševizmą“.

Pogrindžio laikraščiai rašo, kaip Laisvės Kovotojų Sąjunga pravedė pereitą žiemą boikotą prieš „rinkimus“, kuriuos Maskvos kvislingų valdžia darė Lietuvoje.

V. Dav.

KELIAMA AIKSTEN LIETUVOS TEISINĖ PADĖTIS

„Naujienos“ rugsėjo 12 d. — Šiuo klausimu išsamų ir objektingą straipsnį paskelbė „La Libre Belgique“. Laikraštis, nurodęs Maskvos sieki-

Seštadienio popietė

Veikėjai

Gyvenimas toks nuobodus, besitartinančios žiemos vakarai tokie ilgi.

— Pone pulkininke, gal padarysime „posėdį“? Pas mane. Bus ponas teisėjas, ponas inžinierius. Keturiomis.

— Mielai.

Ir susirinko „posėdžio“. Šalimais ant mažo stalo stovi butelis su reikalingais įrankiais ir priedais.

— Prancūzišką ar amerikonišką? — paklausė teisėjas.

Slenka valanda po valandos. Kažkada kažkur buvusio Reicho banko nepadengtų vekselių krūvelės čia pas vieną mažėją, čia pas antrą didėją. Ir atvirkščiai.

Išaušo rytas. Akademikas jau nebeskiria devyniukės nuo septiniukės.

— Pone advokate, — kalba žvilgsnį įbedęs į advokatą ponas pulkininkas — vienas dalykas yra tikras: Lietuva be mūsų neatsistatys!

O kažkur toli toli ledu apkaustytos tėviškos pamiškės peralkės, nuplyšęs, sušalęs, ant napoleoniško šautuvo pasirėmęs patriotas ugninėmis akimis seka aplinką. Jis įrgi kažką galvoja apie būsimą Lietuvą...

Savininkai

— Kokius puikius kailinius turite, ponai, — kalba viena DP poniutė antrai DP poniutei.

— Ką čia, niekai. Viską, žinote, palikau namuose. Tik pagalvokite! Sešių kambarių apstatymą, o kiek drabužių! Ką čia ir kalbėti!

mus, — rašo, kad Baltijos valstybės yra pirmosios aukos kelyje į komunizmo ekspansiją, į kimą užvaldyti pasaulį“.

Toliau laikraštyje rašoma, kad Baltijos kraštai yra pilnai nusipelnę būti nepriklausomi. Tų kraštų gyventojai nėra nei slavai, nei germanai. Ypatingai iškeliama Lietuvos praeitis, kada Lietuvos ribos siekė Juodąsias Jūras, o Maskvos kunigaikščiai Lietuvai mokėjo duokles.

Straipsnio autorius primena, kad nei Ruzveltas, nei JAV užsienių reikalų departamentas nenusigrėžė nuo šių trijų valstybių, o jų pasiuntinybės kaip buvo, taip ir tebeveikia ir Londone, ir Vašingtone.

Konstatuodamas, jog Lietuvoje dabar vyksta didžiulė rusų kolonizacija, laikraštis rašo, kad teisingiausia būtų dabar pareikalauti sovietus išvesti iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos kariuomenę ir NKVD ir visus šiuos tris kraštus pavesti tarptautinei kontrolei, nes tik tuomet būtų imanoma atstatyti tų kraštų laisvę ir demokratišką nepriklausomybę.

V. Dav.

TEISINĖ BALTIJOS VALSTYBIŲ PADĖTIS

JAV užsienių reikalų ministerija, atsakydama į latvių kilmės amerikiečio kapitono Peterson užklausimą dėl jo senosios tėvynės teisinės padėties, parašė šio turinio laišką: „Aš gavau 1946 m. liepos 22 d. Jūsų laišką, adresuotą ponui Llewellyn Thomson, Rytų Europos Reikalų Skyriaus Viršininkui, kuriame Jūs teiraujatės apie Baltijos valstybių padėtį.

Atsakydamas į Jūsų paklausimą, aš manau, kad Jums bus įdomu žinoti, jog JAV nepripažįsta Baltijos valstybių inkorporavimo į Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungą. Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovai, akredituoti prie šios valdžios tebeturi pripažinimą“.

Nuoširdžiai Jūsų — Walter Walkinshaw.

„Naujienos“ rugsėjo 17 d. paduodamos šią žinią kreipia dėmesį į žodžius „Jungtinės Amerikos Valstybės nepripažįsta Baltijos valstybių inkorporavimo į Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungą“.

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS SVEDIJOJE

Iki šiol lietuviams tremtiniams Vokietijoje tebuvo žinoma apie mūsų tautiečių, esančių Švedijoje, rotatoriūmi leidžiamą spaudą. Neseniai Stockholme pradėtas leisti spausdinamas religinės kultūros ir visuomeninis laikraštis „Spinduliai“, kurį redaguoja kun. J. Tadarauškas, gi atsakingasis redaktorius švedas Georg Lander.

LIETUVIAI ŠOKA JAV AVIACIJOS PARODOJE

Bostono lietuvių tautinių šokių grupė, vadovaujama O. Ivaškienės, dalyvavo rugpjūčio viduryje JAV oro laivyno parodos proga suruoštoje vakarinėje programoje drauge su kitų 11 tautų atstovais. Iš visų tautinių grupių tik vieni lietuviai buvo pakviesti pašokti keletą savo tautinių šokių, jų tarpe Jonkeli, suklinį ir kt.

KODĖL NUTRAUKIAM KREDITAI

New Yorkas, X. 24. Min. Byrnes spaudos konferencijoje nušvietė JAV užsienių kreditų politiką.

Min. žodžiais, JAV kreditų negauna tie kraštai, kurie mano, kad JAV savo kreditais nori tuos kraštus ekonominiai pavergti. Dėl kreditų nutraukimo Čekoslovakija, Byrnes pareiškė, kad, jei tas kraštas iš JAV kreditan gautas prekes perleidžia Rumunijai, reiškia, kad jis ekonominiai stovi gerai ir jam jokie užsienio kreditai nėra reikalingi.

Toliau Byrnes pabrėžė, kad yra neteisingi sovietų kaltinimai, kad JAV savo kreditais nenori paremti sovietų bloko kraštų.

Kam viso to reikia? Juk UNRRA dėl to nei pridės, nei atims.

Bračkus.

KRONIKA

MIRĖ LIETUVĖ

Neuffenas. Ketvirtadienį Neuffeno stovyklos gyventojai į amžino poilsio vietą palydėjo Eugeniją Onušaitienę - Gedaitytę. Tai jauna, vos 32 m. sulaukusi, našlė, kurią karo audra su mažyčiu sūneliu iš Jurbarko atbloškė į Goeppingena, iš kur vėliau persikėlė į Neuffeno stovyklą. Velionė mirė po staigos ir trumpos ligos šį pirmadienį Tuebingeno universiteto klinikoje. Spalio 24 d., po gedulingų pamaldų Neuffeno bažnyčioje, visi stovyklos gyventojai velionę nulydėjo į kapines, kur supiltas ir gražiai vainikais bei gėlėmis papuoštas pirmasis lietuviškas kapas. Liko 4 m. našlaitis. Neuffeno gyventojai Onušaitienę ilgai atsimins kaip tylią, kuklią ir labai gerą širdies moterį.

VAJUS HAMBURGO STUDENTAMS ŠELPTI

Tuebingenas. LRK Moterų Vyr. Komitetas, patyręs, kad Hamburgo Pabaltijo Universitete studijuojančių lietuvių studentų maitinimo padėtis yra ypatingai bloga, paskelbė per savo skyrius vąj natūra Hamburgo studentams šelpti. Šiame universitete studijuojančių studentų tarpe kaskart atsiranda vis didesnis džiovininkų ir nusilpusiųjų skaičius. Jau 12 studentų yra susirgę džiova, iš kurių 4 guli vietinėje ligoninėje. Likusios studentijos tarpe reiškiasi didelės nusilpimas dėl maisto trūkumo. LRK Vyr. Moterų Komitetas tikisi, kad šis vąjus turės pasisekimą.

MINEJIMAS IR PROF. A. MACEINOS PASKAITA

Nuertingenas. Sekmadienį, spalio 27 d., 19 val. Hellerio salėje gimnazija, Aukštesnioji Tech. Mokykla ir Gailestingųjų Seserų Mokykla ruošia bendrą Kristaus Karaliaus šventės minėjimą, į kurį kviečiami visi kolonijos gyventojai. Įėjimas laisvas ir neapmokamas. Programoje: prof. A. Maceinos paskaita „Socialinė Kristaus misija“ ir meninė dalis, kurioje dalyvauja muzikai p. Kačanauskas ir p. Kalvaitis, be to, rengėjų-mokyklų auklėtiniai.

GRAŽIAI PASIRŪDO BAZNYTINIS TRIO

Bad Mergentheimas. Bažnyčioje giedantis lietuvių trio (Gimžauskienė, Idzelevičius ir Šimkus) sutraukė pastebimai didesnę tikinčiųjų skaičių pamaldoms. Lietuviškųjų giesmių pasiklausyti atvyksta ir nemažas kitų tautybių bei tikybų žmonių skaičius. (a)

TARPTAUTINIS R. KRYŽIUS DOMISI MŪSŲ RK VEIKLA

Tuebingenas. Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus vadovybė Zenevoje atsiuntė mūsų Raud. Kryžiui pageidavimą plačiau patirti apie Liet.Raud. Kryžiaus veiklą lietuvių tremtinių šelpime. Žinių apie LRK šalpos darbą Tarpt. Raud. Kryžiaus direktorius yra gavęs iš savo delegatų, tačiau iš jų negalima susidaryti pilną vaizdą apie LRK veiklą. Šia proga tenka priminti, kad ir Amerikos Raud. Kryžius domisi LRK darbu ir jį pozityviai vertina.

VYSK. BRIZGIO PASKAITA

Scheinfeldas. Spalio 17 d. Scheinfeldas lietuvių stovykloje vysk. V. Brizgys skaitė paskaitą „Paskutiniųjų popiežių mintys valstybių vidaus santvarkos klausimais“. Kalbėtojas trumpai peržvelgė paskutiniųjų popiežių, ypač Pijaus IX, Leono XIII, Pijaus XI ir XII mintis, išreikštas įvairiose enciklikose valstybės formos, valdžios ir kt. klausimais.

NAUJAS „ŽIBURIŲ“ PRIEDAS

Savaitraštis „Žiburiai“, be priedo jaunimui, pradėjo leisti dvisavaitinį 4 psl. priedą moterims „Moterų Zodis“. Priedą redaguoja P. Janutienė.

LIETUVŲ SVEIKATINGUMAS TREMIYJE

Tuebingenas. LRK sanitarijos ir medicinos skyr. vedėjas prof. Dr. V. Kanauka padarė pranešimą lietuvių tremtinių sveikatos reikalais. Profesorius konstatuoja, kad bendra lietuvių tremtinių sveikatos būklė yra patenkinama. Epideminių susirgimų mūsų stovyklose, jei neskaityti kokliušo, kaip ir nebuvo. Manoma, kad čia svarbų vaidmenį suvaidino skiepijimai, kuriuos gana kruopščiai visose zonose atliko UNRRA medicininės įstaigos. Venerinių ligų pasitaiko, palyginti, labai retai ir tai susirūpinimo nekelia. Daugiausia tenka susirūpinti tuberkulioze, nes džiovininkų skaičius tremtinių tarpe yra nemažas ir rodo tendencijos didėti. Asmenys su atvira džiovos forma būtinai išskiriami ir talpinami į UNRRA išlaikomas arba vokiškas sanatorijas. LRK nori atidaryti savo sanatoriją džiovininkams Svarevalde; žygiai padaryti, tačiau kol neturima užtikrintų lėšų bent vieneriems metams, neatsargu imtis atsakomybės už sanatorijos likimą. Tarp kasdieninių ūminių susirgimų vyrauja kvėpavimo organų negalavimai nuo persišaldymų, virškinamojo trakto susirgimai, taip

pat gana dažni įvairūs infekciniai odos susirgimai.

Gimimų ir mirimų santykis lietuvių tremtinių tarpe yra patenkinamas. Prof. Kanaukos turimos žinios liečia apie ketvirtadalį lietuvių tremtinių, ir pagal jas gimimų užregistruota 114 (0,64%), mirimų 36 (0,2%). Pagal šiuos turimus davinius galima orientuotis ir apie visus tremtinius. Nors gimimų skaičius yra tris kartus didesnis kaip mirimų, tačiau prieauglis vis dėl to yra gana mažas. Tai aiškinama tuo, kad tremtinių daugumą sudaro seno ir jauno amžiaus asmenys, o naujų šeimų, palyginti, mažai.

Kaip prof. Kanauka pareiškė, šiuo metu LRK yra suregistravęs ištremime esančių lietuviškąjį medicinos personalą, kurį sudaro 256 gydytojai, 111 dantų gydytojų, 66 vaistininkai ir 243 gail. sersers bei akušerės.

TRUMPAI IS VISUR

— Anglijoje yra bandomas radijo plūgas. Visi plūgo judėjimai valdomi iš pastatyto lauko pakraštyje kilnojamojo radijo siųstuvo.

— Rusai giriasi pastatę elektros jėgainę rūdos kasykloms eksploatuoti Jakutijos respublikoje prie Indigirkos upės. Jėgainės pastatymo darbai amžinai išalusioje žemėje vykę esant 50–60 laipsnių šalčio. Kiek gi ten „socialistinės darbo žmonių šalies“ vergų sušalo?

— Romos operos simfonijos orkestro devynerių metų dirigentas Pieri Nogamba dabar turi konkurentą septynerių metų Ferruci Burco, kuris debiutavo diriguodamas simfonijos orkestrą Parmoje.

— Naujai kylanti Holliuudo žvaigždė 9 metų Margret O'Brien gaus per trejus metus po 100.000 dolerių už 40 valandų darbo savaitę. Padarytą šiuo reikalu sutartį Los Angeles tribunolas patvirtino.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išėina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. - Prenumerata 1 mėn. - RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Krebenstr. 18. - Ein. s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Obwalds Buchdr., Kirchheim-Teck.

L. Vaitkus

Nekaro pakrantė

Iš dailės parodos Nuertingene